

Lumea delirantului

World of delirious

Prof. dr. Mircea
Lăzărescu,
Jeni Blajovan

Clinica Psihiatrică Timișoara

Abstract

There are presented 3 cases of persons with delusional symptomatology (delusions and hallucinations) with mystic theme and Schneider symptoms of the first rank. Psychopathological explanations are given from the perspective of multiple realities doctrine, proposed by Gallangher, who approaches psychiatry as a neurocognitive science.
Keywords: Psychiatry, Neurocognitive Sciences, Gallangher S., Delusional Syndrome, Multiple Realities Doctrine

Rezumat

Sunt prezentate 3 cazuri manifestând o simptomatologie psihotică constând în delir halucinator mistic și simptome de prim rang Schneider. Explicarea psihopatologiei este realizată din perspectiva doctrinei realităților multiple, propusă de Gallangher, care abordează psihiatria ca știință neurocognitivă
Cuvinte-cheie: psihiatrie, științe neurocognitive, S. Gallangher, delir, realități multiple

Interesul crescut pentru delir din ultimul timp a condus la modele interpretative cognitiviste, parțial testate experimental, așa cum sunt teoria bottom-up, top-down și cea a insuficienței respingerii ipotezei false. Acest fapt a stimulat și interesul specialiștilor în neuroștiințe în această direcție. Una din cele mai prestigioase personalități în acest domeniu, Gallangher, redactor a multiple monografii de prim interes^(1,2), propune recent, într-o culegere dedicată „Psihiatriei ca știință neurocognitivă”, o interesantă ipoteză explicativă, cea a „realităților multiple”, pe care o invocă făcând referințe la James și Schultz⁽³⁾. El scrie:

„Pe lângă lumea în care noi lucrăm, ne câștigăm salariul, ne socializăm, ne bucurăm de viața de familie... mai sunt multiple alte realități care ne scot din realitatea de zi cu zi. De ex., dacă citesc un roman, merg la teatru sau la cinema sau sunt preocupat de un joc pe calculator, eu petrec câteva ore intrând în diverse realități ce mi se deschid prin paginile cărții, prin scena teatrului sau prin ecranul de televizor... eu pot să mă identific cu unul sau mai multe personaje din aceste diverse medii. În vis, sau în visul diurn, sau în fantezie, pot juca activ, fiind eu însumi, dar și ca o variantă modificată a mea, diferită de cea zilnică... la fel... eu pot fi în lumea piesei, a filmului, a jocului; și apoi să mă întorc în lumea vieții cotidiene. Pare perfect posibil ca cineva să poată intra în realitatea delirantă la fel cum intră în realitatea visului ori într-o realitate ficțională sau virtuală. La fel ca multiple alte realități, unele realități delirante sunt mai mult sau mai puțin rupte de realitatea zilnică, incomensurabile cu legile normale ale rațiunii care guvernează lumea noastră cea de toate zilele.”

Odată cu doctrina realităților multiple, Gallangher reactivează conceptul fenomenologic-existențialist al „faptului-de-a-fi-în-lume” al lui Heidegger, care fusese preluat pe vremuri de psihopatologi ca Binswanger.

În deschiderea acestei preocupări pentru interpretarea delirantului ca trăind într-o lume aparte prezentăm pentru comentare trei cazuri:

Cazul 1

O femeie de 41 de ani dezvoltă un tablou maniacal psihotic (în 1999), cu tematică mistică. Prezintă: halucinații auditive ce i se adresează direct: Dumnezeu îi spune zilnic ce să facă, ea ascultându-l întru totul; a fost aleasă ca să fie un fel de prooroc, pentru că ea nu a curvit, nu a mințit, are un semn pe dosul mâinii, aceasta e urma cuiului cu care a fost răstignit Iisus Hristos; simte un gust amar în gură ca pelinul dat lui Iisus, corpul îi miroase a tămâie; ei i-a dat Dumnezeu chinul lui Hristos; Dumnezeu comunică cu ea, o influențează, o protejează, a ales-o; i se citesc gândurile cu ajutorul lui Dumnezeu, resimte și gânduri care nu sunt ale sale, sunt gânduri date de Dumnezeu care îi influențează și mișcările, și gândurile; se simte și urmărită de oameni pe stradă, își dă seama pentru că simte un fior de gheață în ceafă, aceasta pentru că mulți oameni sunt „diavoliți”, așa cum e și soțul ei care o bate.

În anii următori se manifestă episoade afectiv-psihotice similare, cu dispoziție maniacală și depresivă dublate de delir halucinator mistic și simptome de prim rang Schneider. Interesele sociale se reduc și domină preocupările religioase: aude vocea lui Dumnezeu care îi spune: „femeie, vino după mine”; noaptea aprinde candelă în casă, repetă formule religioase: „se va face judecata divină”, „trebuie toți să ne rugăm pentru mântuirea sufletului”, merge foarte frecvent la duhovnic și la biserică, se roagă întruna (2008).

Lumea delirantă în care intră pacienta de la primul episod e jalonată de personajele credinței. E o „altă lume” decât cea profană, în care rămâne totuși, căci cele două sunt corelate; pacienta simte că a fost aleasă pentru a media între cele două, pentru a fi un fel de prooroc pentru oameni. Atitudinea ostil paranoidă a oamenilor o interpretează tot mistic, aceștia fiind „diavoliți”. Simptomele de prim rang Schneider nu le atribuie însă oamenilor, ci intervenției personajelor divine, de lumea cărora se simte absorbită odată cu delirul. La ultimul episod, detașarea de lumea profană

e pronunțată, majoritatea timpului petrecându-l în rugăciuni și auzind vocea Domnului care o cheamă la el.

Comportamentul religios accentuat poate să se manifeste în normalitate; la fel ca și retragerea la mănăstire sau în viața de pustnic. Distincția dintre lumea credinței și lumea profană rămâne prezentă în ambele cazuri. În normalitate însă, identificarea cu Iisus și sentimentul proorocirii sunt considerate o extraordinară excepție. La fel ca și mesajul verbal divin sau alegerea de către Dumnezeu pentru o misiune. Psihopatologia aduce în joc o de-diferențiere a structurilor psihice, care asigură distanțele și ierarhiile antropologice, diferențierea între instanța umană profană și instanța sau lumea divină, cu personajele sale sacre. Lume sacră, care este acceptată ca o instanță supranaturală firească de umanitate.

Cazul 2

Un tânăr de 20 de ani ajunge să se interneze după câteva luni în care comportamentul său s-a deteriorat, cu retragere socială și agresivitate (2002). La interviu relatează că totul a început când l-a văzut pe Iisus îmbrăcat în alb și albastru, care i-a făcut semn cu mâna. Aceste culori capătă de acum încolo o semnificație specială pentru el. De atunci, uitându-se în oglindă, observă că fizionomia sa se schimbă și începe să semene tot mai mult până la identitate cu un actor care joacă rolul principal în filmul serial *Sunset Beach*. Declară familiei că el este cel din film, și subiectul filmului, tot ce se petrece acolo, e inspirat din viața lui. Întâi e revoltat, considerând că regizorul filmului i-a furat

viața, apoi recunoaște în acest regizor pe propriul său tată, sentimentele față de el fiind contradictorii. Începe treptat apoi să recunoască în diverse melodii cântate de trupe de renume subiecte din propria viață. Diverse întâmplări, subiectele cântecelor încep să aibă o semnificație aparte; chiar și titlurile lor sunt aluzii la intimitatea pacientului. Trece prin experiențe bizare și resimte anxietate, neputându-și explica prin ce modalități îi sunt cunoscute toată viața, intimitatea, gândurile, visurile. Treptat ajunge la concluzia că este o vedetă, că lumea îl recunoaște pe stradă, unii privindu-l chiar cu invidie; alții urmărindu-l și vrând să-i facă rău. La TV se fac aluzii la el și „cineva” (probabil regizorul filmului inspirat din viața sa) încearcă să-i influențeze gândirea și comportamentul. Consideră că e „însemnat”, arată un semn pe torace și o încrucișare de linii în palmă pe care o interpretează ca fiind o cruce ce i-a apărut din senin: „e posibil ca Dumnezeu să fi făcut asta”.

Consideră că mama lui e doar o femeie cu care stă în casă, iar tatăl nu e tatăl lui; tatăl lui e probabil Dumnezeu... sau regizorul care a făcut filmul despre el.

Devine tot mai retras, irascibil, energia se canalizează spre un nou ideal: a-și găsi iubirea, care se referă la o fată pe care a cunoscut-o în copilărie și a-l găsi pe cel care a realizat filmul despre el. E convins că totul se va rezolva dacă va pleca în capitala țării. Devine agitat, agresiv și ajunge la internare. Urmează și alte internări; în 2003, cu un tablou clinic similar; în 2009, cu menținerea delirului, retragere socială, manierisme,

depresie; în 2010 se menține convingerea unei relații speciale cu Dumnezeu, care i s-a arătat „deoarece credea că sunt un fel de rege pe pământ“, e depresiv cu idei de inutilitate și suicidare, se simte „terorizat de Dumnezeu pentru anumite lucruri ce le-a făcut, deși nu a făcut rău nimănui“.

În acest caz, patologia delirantă, deși se corelează cu instanța divină – Iisus i se arată, Dumnezeu s-ar putea să fie tatăl său; în ultima perioadă îl terorizează – în esență se petrece în lumea laică. Pacientul intră însă în lumea delirantă, părăsind identitatea sa naturală – printr-un proces de depersonalizare și transformare într-un personaj de film. Regizorul filmului ajunge să fie considerat tatăl lui. Dar, odată cu alunecarea în lumea delirantă, intră pe o orbită în care intimitatea existenței sale e transpusă în textele de muzică cunoscute de toți. Delirul înseamnă ieșirea din viața cotidiană. Dumnezeu rămâne însă patronul întregii realități.

Cazul 3

Un tânăr de 19 ani se internează (1996) în regim de urgență într-o stare de agitație delirantă: e convins că este o persoană importantă peste care a coborât Duhul Sfânt și care va scăpa țara de dezastru, lumea îl privește mai intens datorită importanței sale; există o persoană în oraș, o vrăjitoare, care îl supraveghează și care îi cunoaște gândurile și poate să-i transmită gânduri.

După acest debut cu delir de misiune specială, urmează repetate internări, tematica delirantă rămâne de grandoare, dar se centrează pe relația cu diavolul; de fapt, cu o armată de draci, care e în strânsă legătură cu o vrăjitoare. Descrierile pacientului, deși uneori cu marcate alunecări narative, se mențin de-a lungul anilor în același univers, de aceleași personaje.

Prezintă pseudohalucinații auditive imperative și comentative: o voce de femeie îi comandă ce să facă; această voce a fost făcută prin vrăji și introdusă în cap tot prin vrajă de către vrăjitoare, care e în armata de draci și care acum e în iad. Vocea comentează și acțiunile pacientului, îl critică, îi vorbește urât pe cei din jur; uneori o poate controla, și când îi spune „taci voce“, aceasta se oprește; în urmă cu un timp, aceasta i-a ordonat să-l lovească pe tatăl lui, asigurându-l că nu va păți nimic, el l-a lovit și a fost internat în spital. De atunci i se împotrivesc când îi comandă ceva.

Se simte urmărit de un drac, printr-un ecran; acesta știe tot ce face, dracul îi controlează gândurile, mișcărilor, îi răspândește gândurile, toată România știe ce gândește el; cei din jur văd prin ochii lui, „văd ce aude el“, cei de la radio și TV îi știu gândurile, dar nu le dau pe post ca să nu-și dea el seama; tatăl său prin tuse îi citește gândurile.

A fost într-un război cu armata de diavoli încă din copilărie, diavolii îi întindeau tot felul de capcane, în timpul războiului dracii controlau pământul; lui i-au dat injecții letale, prin intermediul medicului psihiatru, care era controlat de draci, dar el a câștigat războiul, Satana i-a răspândit pe draci în deșert, dar a mai rămas un drac pe pământ care îi tot întinde capcane și îl urmărește; a

apărut și la TV și i-a spus pacientului „biserica e spital“; fratele său a fost în timpul războiului de partea dracului, de aceea l-a lovit și i-a învințit ochiul.

El este o persoană importantă, nu știe dacă Împărat sau Comandant, dar este protejat de Dumnezeu ori de Biblie. E o persoană importantă deoarece Împăratul a însărcinat-o pe mama lui așa cum a fost însărcinată Feocioara Maria și astfel s-a născut el; iar peste 10-20 de ani, Împăratul va trimite o navă să plece acasă, în Împărăție sau Paradis, nu știe exact... El poate influența jocurile de fotbal la TV; când joacă România, o poate ajuta spunând „atacați“, și ai noștri atacă, iar rivalii se opresc; poate comanda totul ca la un joc video.

Insight-ul lipsește, nu se consideră bolnav, ci „fermecat“ ori „vrăjit“, sau are un virus și trebuie să stea în spital 9 ani, adică să facă 9 ani de armată în spital, ca să-și facă o prietenă, deja a făcut 4 ani.

Lumea delirantă în care trăiește pacientul este în mare măsură una de ficțiune, în care este prezent Dumnezeu, dar mai ales dracii, o armată de draci și unul principal în relație cu o vrăjitoare. Un loc aparte în această realitate fictivă îl are o voce care i se adresează mereu. Iar acest univers trece constant într-unul de ficțiune propriu-zisă, de poveste, cu un Împărat care e probabil tatăl său și-l va duce în Împărăție sau în Paradis.

Delirantul, ieșind în mare măsură din lumea vieții cotidiene, a comunității în care trăiește, nu e lipsit de lumea sa. Aceasta e o lume paralelă, care împrumută mai mult sau mai puțin din lumea narațiunii și a personajelor sacre – iar lumea diavoliților e corelată acestora; și/sau din lumea poveștilor, a narațiunilor fictive. În mod explicit, pacientul menționat spune că nu e bolnav, ci a fost vrăjit ca să trăiască într-o lume de ficțiune.

Ipoteza specialistului în neuroștiințe Gallangher privitoare la delir și realitățile multiple merită atenție. ■

Bibliografie

1. Gallangher S. (2011), Oxford Handbook of the Self, Oxford University Press.
2. Gallangher S., Schniking D. (2010), Handbook of Phenomenology and Cognitive Science, Springer.
3. Gallangher S. (2009), Delusional realities, 245-268. In: Matthew Broome, Lisa Bartolotti (eds), Psychiatry as Cognitive Neuroscience. Philosophical perspectives, Oxford University Press.